

Yttrande över kapitel 12 i betänkandet Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten. SOU 2020:45

Dnr: Ju2020/02919/L6

Frivilligorganisationen Sjuksköterskor mot Tobak har sedan 1992 varit involverad i det tobaksförebyggande arbetet på alla nivåer i landet och även delat erfarenheter med systerorganisationer internationellt.

Bakgrunden till vårt yttrande kommer alltså från många års arbete i verkligheten: från nikotinetns påverkan på fruktsamhet, graviditet, amning och fosterliv, från barns ohälsa av passiv rökning, från tobaksindustrins cyniska marknadsföring som lockar till första ciggen/prillan bakom ICA/COOP i närheten, från skolans oförmåga att erbjuda en självklar tobaksfri skoltid, från idrottens snusande "förebilder", från vårdens ofta bristande resurser för tobaksavvänjning, från vård av patienter med ett femtiotal olika tobaksrelaterade sjukdomar, från nikotinberoende till sjukskrivning, förtidspension, kommunal omsorg och för tidig död.

Denna verklighet har sedan ett sekel eskalerats av en industri vars enda affärsidé har varit och är att skapa ett beroende hos så många som möjligt. Och eftersom trogna kunder dör i förtid är jakten på nya generationer väsentlig.

Denna verklighet har samhället bidragit till genom bristande medvetenhet och politisk kraft. Tillkomsten 2005 av WHO:s tobakskonvention har inneburit ett uppvaknande. Men trots att Sverige ratificerat konventionen har regeringar och riksdagar försummat att förvandla konventionens alla åtgärder till svensk lag.

Det nu aktuella betänkandet illustrerar hur långt vi har kvar när det gäller att efterleva konventionen och dess grundbultar: "Det finns en grundläggande och olösbar konflikt mellan tobaksindustrins och folkhälsans intressen". "Därför ska folkhälsopolitiken skyddas från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin." (Tobakskonventionens artikel 5.3)

Kommitténs slutsats – att tryckta tobaksförpackningar även i fortsättningen ska omfattas av tryckfrihetsförordningens tillämpningsområde - grundas på okunskap om den verklighet vi så väl känner. Med all respekt för våra grundlagar kan vi av yrkesetiska skäl inte acceptera att tobaksindustrins marknadsföring skyddas – på bekostnad av våra barns och ungas hälsa.

Vi ser fram emot kloka förslag och en tobaksfri framtid för våra barn och unga!

Stockholm den 3 december 2020

Mona Wahlgren
ordförande
Sjuksköterskor mot Tobak